

EFPA Етичен Мета-Кодекс

Приет от Общото събрание в Атина, юли 1995 г.

Инспектиран от Общото събрание в Гранада, юли 2005 г.

1. Встъпление

Психолозите разработват валиден и надежден набор от знания, основани на изследвания и прилагат тези знания към психологическите процеси и човешкото поведение в различни контексти. В тази връзка те изпълняват много роли в области като изследвания, образование, оценка, терапия, консултации, като вещи лица и т. н.

Те също така се стремят да помогнат на обществеността при разработването на информирани преценки и избори по отношение на човешкото поведение и се стремят да използват своите експертни знания за подобряване на състоянието както на индивида, така и на обществото.

Европейската Федерация на Психологическите Асоциацииите носи отговорност да гарантира, че етичните кодекси на нейните членове са в съответствие със следните основни принципи, които имат за цел да осигурят обща философия и насоки за покриване на всички ситуации, срещани от професионални психолози.

Националните асоциации трябва да изискват от своите членове да продължават да развиват осведомеността си по етичните въпроси и да насърчават обучението им, за да гарантират това. Националните асоциации трябва да предоставят консултации и подкрепа на членовете си по етични въпроси.

EFPA предоставя следното ръководство за съдържанието на етичните кодекси на асоциациите-членки. Етичният кодекс на една асоциация трябва да обхваща всички аспекти на професионалното поведение на нейните членове. Ръководството относно съдържанието на етичните кодекси трябва да се чете свързано с етичните принципи.

Етичните кодекси на асоциациите-членки трябва да се основават на - и със сигурност да не са в противоречие с - етичните принципи, посочени по-долу.

Националните асоциации трябва да разполагат с: процедури за разследване и вземане на решения по жалби срещу членове; процедури за медиация, коригиращи и дисциплинарни процедури за определяне на необходимите действия, като се вземе предвид естеството и сериозността на жалбата.

2. Етични принципи

2.1 Зачитане правата и достойнството на човека

Психолозите се отнасят с подходящо уважение и насърчават съблюдаването на основните права, достойнство и ценност на всички хора. Те зачитат правата на хората на неприкосновеност на личния живот, на поверителност, на самоопределяне и автономия, в съответствие с другите професионални задължения на психолога и със закона.

2.2 Компетентност

Психолозите се стремят да гарантират и поддържат високи стандарти на компетентност в своята работа. Те признават границите на своите специфични компетенции и ограниченията на техния опит. Те предоставят само онези услуги и използват само онези техники, за които са квалифицирани по образование, обучение или опит.

2.3 Отговорност

Психолозите са наясно с професионалните и научните отговорности към своите клиенти, към общността и обществото, в което работят и живеят. Психолозите предпазват причиняването на вреда, носят отговорност за собствените си действия и се уверяват, доколкото е възможно, че е услугите им не се злоупотребява.

2.4 Почтеност

Психолозите се стремят да насърчават почтеността в науката, преподаването и практиката на психологията. В тези дейности психолозите са честни, справедливи и уважаващи другите. Те се стараят да изяснят на съответните страни ролите, които изпълняват, и да функционират по подходящ начин в съответствие с тези роли.

3. Съдържание на етичните кодекси на Сдруженията-членки

В следващия Мета-Код терминът „клиент“ се отнася до всяко лице, пациенти, лица във взаимозависимост или организации, с които психолозите имат професионални отношения, включително косвени връзки.

Етичните кодекси на професионалните психолози трябва да вземат предвид следното:

- Професионалното поведение на психолозите трябва да се разглежда в рамките на професионална роля, характеризираща се с професионалните взаимоотношения.
- Неравенството в знания и власт винаги оказва влияние върху професионалните взаимоотношения на психолозите с клиенти и колеги.
- Колкото по-голямо е неравенството в професионалните отношения и колкото по-голяма е зависимостта на клиентите, толкова по-голяма е отговорността на професионалния психолог.
- Отговорностите на психолозите трябва да се разглеждат в контекста на етапа на професионалните взаимоотношения.

Взаимозависимост на четирите принципа

Трябва да се признае, че винаги ще има силна взаимозависимост между четирите основни етични принципа с техните спецификации. За психолозите това означава, че разрешаването на етичен въпрос или дилема ще изисква размисъл и често диалог с клиенти и колеги, като се претеглят различни етични принципи. Вземането на решения и предприемането на действия са необходими, дори ако все още има противоречиви въпроси.

3.1 Зачитане на правата и достойнството на личността

3.1.1 Общо уважение

- i) Осъзнаване и зачитане на знанията, прозорливостта, опита и областите на експертиза на клиентите, съответните трети страни, колеги, студенти и широката общественост.
- ii) Осъзнаване на индивидуалните, културните и ролевите различия, включително тези, дължащи се на увреждане, пол, сексуална ориентация, раса, етническа принадлежност, национален произход, възраст, религия, език и социално-икономически статус.
- iii) Избягване на практики, които са резултат от несправедливо пристрастие и могат да доведат до несправедлива дискриминация.

3.1.2 Лично пространство и поверителност

- i) Ограничаване на търсенето и предоставянето на информация само до необходимата за професионалната цел.
- ii) Адекватно съхранение и обработка на информация и записи, под каквато и да е форма, за да се гарантира поверителността, включително вземане на разумни гаранции за анонимност на данните, когато е уместно, и ограничаване на достъпа до отчети и записи до тези лица, които имат законна необходимост да знаят.
- iii) Задължение клиентите и други лица, които имат професионални взаимоотношения помежду си, да са запознати с ограниченията съгласно закона за запазване на поверителността.
- iv) Задължение, когато правната система изисква разкриване да се предостави само тази информация, свързана с разглеждания въпрос, и в други отношения да се запази поверителността.
- v) Разпознаване на напрежението, което може да възникне между поверителността и защитата на клиент или други значими трети страни.
- vi) Признаване на правата на клиентите да имат достъп до записи и отчети за себе си и да получават необходимата помощ и консултации, като по този начин им се предоставя адекватна и изчерпателна информация и обслужват техните най-съществени интереси; и това право на подходяща информация да бъде разширено и до ангажираните в други професионални взаимоотношения лица, напр. участници в изследване.
- vii) Поддържане на записи и писане на отчети, за да се даде възможност за достъп от страна на клиента, като се гарантира поверителността на информацията, свързана с други лица.

3.1.3 Информирано съгласие и свобода на съгласие

- i) Изясняване и продължаващо обсъждане на професионалните действия, процедури и вероятни последици от действията на психолога, за да се гарантира, че клиентът дава информирано съгласие преди и по време на психологическа интервенция.
- ii) Разясняване за клиентите на процедурите по водене на записи и отчитане.
- iii) Признание, че може да има повече от един клиент и, че това може да са клиенти на първи и втори етап, които имат различни професионални взаимоотношения с психолога, който следователно има набор от отговорности.

3.1.4 Самоопределяне

- i) Максимизиране на автономията и самоопределянето на клиента, включително общото право да се ангажира или да прекрати професионалните отношения с психолог, като същевременно се признава необходимостта от балансиране на автономията със зависимостта и общите действия.
- ii) Уточняване на границите на такова самоопределяне, като се вземат предвид фактори като възрастовата развитост на клиента, психичното здраве и ограниченията, определени от правните предписания.

3.2 Компетентност

3.2.1 Етично съзнание

Задължение за добро познаване на етиката, включително Етичния кодекс, и интегрирането на етичните въпроси с професионалната практика.

3.2.2 Граници на компетентност

Задължение за практикуване в рамките на компетентността, произтичаща от образование, обучение и опит.

3.2.3 Ограничения на процедурите

- i) Задължение да се познават границите на процедурите за определени задачи и границите на заключенията, които могат да бъдат направени при различни обстоятелства и за различни цели.
- ii) Задължение да се практикува в рамките на, и да бъде наясно с критичното развитие на теории и методи на психологическата общност.
- iii) Задължение да се балансира необходимостта от предпазливост при използване на нови методи с признаването, че нови области на практика и методи ще продължат да се появяват и че това е положително развитие.

3.2.4 Непрекъснато развитие

Задължение за продължаване на професионалното развитие.

3.2.5 Неправособност

Задължение да не се практикува, когато уменията или преценката са неблагоприятно засегнати, включително временни проблеми.

3.3 Отговорност

3.3.1 Обща отговорност

- i) За качеството и последиците от професионалните действия на психолога.
- ii) Да не навреди на репутацията на професията.

3.3.2 Насърчаване на високи стандарти

Насърчаване и поддържане на високи стандарти на научна и професионална дейност и изискване към психолозите да организират дейността си в съответствие с Етичния кодекс.

3.3.3 Избягване на вреда

- i) Недопускане на злоупотреба с психологически знания или практика и минимизиране на вредата, която е предвидима и неизбежна.
- ii) Признаване на необходимостта от особено внимание, когато се предприемат изследвания или се правят професионални преценки на лица, които не са дали съгласие.

3.3.4 Непрекъснатост на грижите

- i) Отговорност за необходимата непрекъснатост на професионалните грижи за клиентите, включително сътрудничество с други професионалисти и подходящи действия, когато психологът трябва да преустанови или прекрати участието си.
- ii) Отговорност към клиент, която съществува след официалното прекратяване на професионалните отношения.

3.3.5 Разширена отговорност

Поемане на обща отговорност за научните и професионални дейности, включително етичните стандарти, на служители, асистенти, супервизирани и студенти.

3.3.6 Разрешаване на дилемите

Признаване възникването на етични дилеми и отговорността на психолога да изяснява тези дилеми и да се консултира с колеги и/или Националната Асоциация и да информира другите, имащи отношение, за изискванията на Етичния кодекс.

3.4 Почтеност

3.4.1 Признаване на професионалните ограничения

Задължение за саморефлексия и откритост по отношение на личните и професионални ограничения и търсене на професионален съвет и подкрепа в трудни ситуации.

3.4.2 Честност и коректност

- i) Точност при представяне на съответните квалификации, образование, опит, компетентност и принадлежност.
- ii) Точност при представяне на информацията и отговорност за признаване, а не за потискане на алтернативни хипотези, доказателства или обяснения.
- iii) Честност и точност по отношение на всякакви финансови последици от професионалните взаимоотношения.

iv) Признаване на необходимостта от точност и ограничения на заключенията и мненията, изразени в професионални доклади и изявления.

3.4.3 Откровеност и откритост

i) Общо задължение за предоставяне на информация и избягване на измама в научните изследвания и професионалната практика.

ii) Задължение да не се крие информация или да се ангажира с временна заблуда, ако има налични алтернативни процедури. Ако се случи заблуда, има задължение за информиране и възстановяване на доверието.

3.4.4 Конфликт на интереси и експлоатация

i) Осъзнаване на проблемите, които могат да възникнат в резултат на двойни отношения и задължение за избягване на такива двойни отношения, които намаляват необходимата професионална дистанция или могат да доведат до конфликт на интереси или експлоатация на клиент.

ii) Задължение да не се използва професионална връзка за допълнителни лични, религиозни, политически или други идеологически интереси.

iii) Осъзнаване, че конфликтът на интереси и неравенството на властта във взаимоотношенията все още могат да съществуват след официалното прекратяване на професионалните отношения и че професионалните отговорности все още могат да важат.

3.4.5 Действия на колегите

Задължение за даване на разумна критика на професионалните действия на колегите и за предприемане на действия за информиране на колегите и, ако е уместно, на съответните професионални асоциации и органи, ако има случаи за неетично действие.